

зрозуміти, що, хоча вони почнуть писати на певну тему, немає нічого страшного в тому, щоб відійти від неї, не стежачи, куди заведе їх думка. Не треба турбуватися про грамотність, головне – зафіксувати власні ідеї. Слід виділити певний відрізок часу для виконання цієї роботи (десять хвилин). Потім перечитати написане, вибираючи найцікавіші думки» [1].

Отже, сфера творчих робіт досить широка, кількість постійно зростає. З'являються нові нетрадиційні, інноваційні види, які спрямовані на формування пізнавального інтересу при вивченні української мови, розвитку творчих здібностей. Поряд з написанням творів, переказів, з'являються кроссенси, сенкани, ментальні карти, проекти, асоціативні творчі роботи тощо. Їх можна використовувати на різних типах та етапах уроку. Усі вони спрямовані на розвиток творчих здібностей дитини і є ефективними у використанні. Перспективу вбачаємо у вивченні механізмів стимулювання творчості на уроках української мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галайдич Л. В. Творчі ідейки. Фрірайтинг на уроках української мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/tvorci-idejki-frirajting-na-urokah-ukrainskoi-movi-u-pocatkovich-klasah-458011.html> (дата звернення: 19. 09. 2023).
2. Думанська І. І. Сенкан на уроках української мови та літератури. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/library/senkan-na-uroci-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-200229.html> (дата звернення: 19. 08. 2023).
3. Крайня Г. В. Використання ментальних карт на уроках. URL: http://galinakrajnya.blogspot.com/p/blog-page_21.html (дата звернення: 01. 05. 2023).
4. Кроссенс. URL: <http://www.kosiv-lyceum.eduikit.if.ua/Files/downloads/> (дата звернення: 01. 10. 2023).
5. Крюкова Д. До проблем удосконалення навчально – виховного процесу в навчальному закладі. Рідна школа. 2003. № 8. С. 10–11.
6. Омеляненко В. Інтелект карта з української мови за темою «Дієслово». URL: <https://vseosvita.ua/library/intelekt-karta-z-ukrainskoi-movi-za-temou-dieslovo-3-klas-293128.html> (дата звернення: 31. 10. 2023).
7. Омелянчук О. А. Диктанти і творчі завдання 5-9 класи. Харків : Торсінг, 2021. 224 с.
8. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. Київ : Міленіум, 2006. С. 117–151.
9. Творчі завдання – важлива умова активізації пізнавальної діяльності школярів. URL: <http://www.novageografia.com/vogels-2120-1.html> (дата звернення: 18. 10. 2023).
10. Творчі завдання на уроках української мови. URL: <https://naurok.com.ua/zbirka-tvorchi-zavdannya-na-urokah-ukra-nsko-movi-43638.html> (дата звернення: 26. 04. 2023).
11. Фрірайтинг. URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення: 27. 06. 2023).
12. Що таке сенкан? URL: <https://naurok.com.ua/scho-take-senkan-yak-pisati-senkan-7191.html> (дата звернення: 01. 05. 2023).
13. Ярчук С. С. Кроссенс – асоціативна головоломка нового покоління. Всеосвіта. URL: <https://vseosvita.ua/library/krosssens-asociativna-golovolomka-novogo-pokolinna-193121.html> (дата звернення: 25. 10. 2023).

*Гребенкова Юлія
Науковий керівник – доц. Бородіца Світлана*

ТВОРЧІСТЬ ОЛЕГА ЗУЄВСЬКОГО В МУРІВСЬКИЙ ПЕРІОД

Олег Зуєвський є непересічним представником талановитих письменників-емігрантів, котрі вимушено опинилися поза межами України після Другої світової війни. У 1943 році він, за власним висловлюванням, «евакуювався» з України з дружиною та маленьким сином. Німці

вивезли родину на примусові роботи у містечко Форстлаузіц, де працювали на фабриці. «І ми діждалися того часу, коли довелось тікати геть від червоних, і так опинилися в Баварії, в Авсбурзі. Там я зустрів велику кількість інтелігентних людей – це були Михайло Костьович Зеров (Орест), професор Володимир Державин, професор, Петро Одарченко. Зустрівся я з людьми, які займалися літературою і поезією, як і я. Познайомився з Василем Баркою – відомим уже в світі поетом...» [1, с. 39], – писав Олег Зуєвський у документі для американської еміграційної служби з метою виїзду до США. Мова йшла про активних учасників Мистецького Українського Руху.

«МУР (Мистецький український рух) – об'єднання українських письменників в еміграції з метою консолідувати українських літераторів, які після 2-ї світової війни опинилися в таборах для переміщених осіб переважно в Німеччині та Австрії. Засноване в 1945 у м. Фюрт (Німеччина)» [4, с. 483] – передмісті Нюрнберга, – зазначено в «Літературознавчому словнику-довіднику» (1997). Створення цієї літературної організації закономірно відбувалося як наслідування традицій материкової української літератури 20-х років ХХ століття. А відтак можемо говорити про її практичну функцію – забезпечувати сприятливі умови для спілкування українських письменників за кордоном передусім з метою видавничої діяльності.

Історію заснування та тривання МУРу найповніше виклав у спогадах «МУР і я в МУРі» засновник та активний учасник Юрій Шевельов [Див.: 7]. На той час у Фюргі перебували Юрій Шерех (Шевельов), Ігор Костецький, Віктор Петров, Леонід Полтава. Їм випала добра нагода отримати у користування українську друкарню, котра для розвитку літератури за кордоном була вкрай необхідна. Але була одна умова – створити об'єднання українських письменників.

Таким чином, МУР передбачав заснування своєрідної трибуни для дискусій та обговорень літераторів з різних українських земель: «східняцька» традиція з впливом радянських «канонів» (Іван Багряний, Василь Барка та ін.); галицька традиція з культивуванням поезики німецького символізму та «віденських ідеалів» (Катря Гриневичева, Остап Грицай та ін.); празька традиція з домінуванням неоромантичної героїки (Юрій Дараган, Євген Маланюк, Олег Ольжич, Олена Теліга та ін.). Саме на перетині цих традицій зосереджувалися передумови до взаєморозуміння. Юрій Шевельов наголошував: МУР був сміливою спробою витворити єдину еміграційну літературу – «не в сенсі якогось одного стилю й однієї політичної ідеології, але саме і тільки в сенсі усвідомлення свого співіснування, діяльності рівних і різних, своєрідного плюралізму. Фактично завдяки МУРу були переборені замкненість у локальних гетто і глухота до людей первісно іншої території» [7, с. 589].

Різнострамована діяльність МУРу (засідання правління, видання художніх творів, часописів, обговорення авторських текстів та ін.) не могла заступити конфліктів між його учасниками. За словами Юрія Шевельова, ця конфліктність була закладена в МУРі від самого початку, оскільки він об'єднав людей, сформованих у відмінних обставинах: вихідці з радянської України Іван Багряний, Юрій Шевельов, Володимир Державин, галичанин Остап Магістерський науковий вісник. – № 41

Грицай, волинянин Улас Самчук, «пражани», ексцентричний Тодось Осьмачка та ін. Відмінності територіальні, генераційні, стильові, темпераментні зумовлювали відмінності життєвих переконань, літературних уподобань, естетичних смаків, ідеологічних позицій, і, що важливо, розбіжності в поглядах на літературу та її призначення. Власне, це і стало початком розпаду МУРу.

З-поміж причин розпаду МУРу Юрій Шевельов виділяв кілька визначальних: «по-перше, деякі проблеми породжувалися непрактичністю його учасників (втратили, ніколи їм не доставши, можливість порядкувати власного друкарнею). По-друге, МУР звинувачували у тому, що його члени відверто наслідують радянські зразки. У цьому була частка правди. На митців досить виразно впливав приклад ВАПЛІТЕ. ...Дражливо виглядав уже склад ініціативної групи: Багрянний, Домонтович, Костецький, Майстренко, Полтава й Шерех (всі східняки, «совети»). Багрянний був колись членом компартії. Майстренко, до того ж не письменник, – і далі проповідував ідеали комунізму й комуністичної партії... Єдиний несхідняк, «несовет» був Юрій Косач. Але його недавнє минуле, зі стрибками від націоналізму до комунізму, було знане кожному. І на цьому тлі жодного галичанина, жодного «пражанина». Саме у цих обставинах треба шукати коріння появи й виступу опозиційної групи, що назвала себе «Світання» і започаткувала “найтемпераментнішу” в історії МУРу дискусію [6, с. 42].

Зазначимо, що Олег Зуєвський відкрито демонстрував свою прихильність до групи «Світання», оскільки мав дружні взаємини зі всіма її членами. Про це пише упорядниця видання «Олег Зуєвський. “Я входжу в храм...”: поезії, переклади, статті, матеріали до біографії» (2007) Наталя Казакова: «У таборі О. Зуєвський зблизився з Михайлом Орестом, Володимиром Шаяном та Володимиром Державиним і увійшов до створеної ними групи «Світання». Тісні творчі контакти О. Зуєвського з М. Орестом та В. Державиним вплинули на формування його літературних смаків, заклали підвалини його подальшої діяльності і як оригінального поета, і як перекладача. Помешкання Зуєвських слугувало офісом В. Державину: по понеділках і п'ятницях з 15-ї до 18-ї години тут можна було зустрітися із ним; він сам повідомляє про це у записці від 30 листопада 1947 р. редакторові «Пу-Гу» О. Гай-Головку: “Дуже бажав цими днями поговорити з Вами на літературні теми, і не в редакції “Пу-Гу”, або в мене... або ін. у п. О. Зуєвського”» [2, с. 600].

Фактично група «Світання» складалася з трьох осіб: її ідеологом був Володимир Державин, провідним поетом Михайло Орест (брат Миколи Зерова), а роль Володимира Шаяна метафорично окреслив Юрій Шевельов – «напівшарлатан, напівбожевільний, пророк, що проповідував нову релігію, що сьогодні могла бути перуністською, завтра індуїстською, а далі комбінацією обох плюс віра в месіянстичну ролю України» [7, с. 578-579]. Ігор Качуровський у статті «Група “Світання” та її місце в українському письменстві» до «сталих співробітників» зараховував Юрія Клена, Володимира Державина, Михайла Ореста, Святослава Гординського, Леоніда Лимана, Володимира Шаяна, Юрія Чорного, Василя Барку, Олега Зуєвського, тобто

тих, хто друкував свої оригінальні тексти чи переклади в альманасі «Світання» та двох числах «Науково-літературознавчого збірника» [3, с. 152-154]. Наголосимо, що тільки в шостому (останньому) номері альманаху опубліковано дві поезії «поета-герметиста» Олега Зуєвського.

Попри запеклі дискусії «світанці» «не перемогли» МУР (Юрій Шерех). На ульмському з'їзді 1947 року Володимир Державин зазнав поразки, бо опинився під вістрям критики. Цей конфлікт з МУРОм був конфліктом двох поколінь: передреволюційного (Володимир Державин, Михайло Орест) та постреволюційного, що пережило сильніший вплив тоталітарного режиму. Тому він і вродився у потворну форму (несприйняття аж до ненависті, злість), але не загрожував існуванню МУРУ, бо залишався для «світанців» чи не єдиною публічною трибуною.

Отже, МУР за межами України виконував дуже важливе завдання – «завоювати авторитет у світовому мистецтві». Відтак, чітко орієнтуючись на західноєвропейські літературні традиції, письменники намагалися зрозуміти, як творити, щоб українська література зайняла гідне місце у світовому літературному процесі. При цьому, за Соломією Павличко, «народність, національність, “українськість” художнього твору, поняття, якими послуговувалися українські інтелектуали, звучали неясно, езотерично. Спроби розібратися з ними, окреслити їх точніше визначали напрям розвитку цього дискурсу» [5, с. 286]. У цьому контексті Олег Зуєвський у своїй творчості ворувався на поезію В. Шекспіра, Р. М. Рільке, С. Георгі, С. Малларме, Ж. Касу, Е. Дікінсон, Т. С. Еліота та ін. Тому й запрошували до друку, як наприклад, Ігор Костецький: «...А чи не хотіли б Ви видати наступну збірку оригінальних поезій? У цьому випадкові “На горі” завжди до Ваших послуг, і було б воно горде, якби видало Ваші поезії, бо саме на таку творчість воно й розраховане. Це не лестощі» [2, с. 608]. Такі характеристики підтверджують високий художній рівень поетичної творчості Олега Зуєвського, що формувався й утверджувався як митець у мурівський період.

ЛІТЕРАТУРА

1. *«Без назви тих бажань...»: до 75-річчя Олега Зуєвського: інтерв'ю з О. Зуєвським взяли В. Яременко, О. Сліпушко. Дніпро. 1995. №7-8. С. 38-44.*
2. Зуєвський О. «Я входжу в храм...»: поезії, переклади, статті, матеріали до біографії / упоряд. Н. Казакова. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 839 с.
3. Качуровський І. Група «Світання» та її місце в українському письменстві. *Roczniki Humanistyczne*. 2008. T. LVI. Zeszyt 7. S. 151-156.
4. Літературознавчий словник-довідник / редкол.: Р. Т. Гром'як та ін. Київ: Академія, 1997. 752 с.
5. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ: Либідь, 1999. 447 с.
6. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Черкаси: Брама, 2005. 384 с.
7. Шевельов Ю. Вибрані праці: у 2-х кн. Кн. II: Літературознавство / упоряд. І. Дзюба. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. 1151 с.